

Enformasyon Mühendisliği

Uzmanlar önümüzdeki yüzyılda en değerli şeyin bilgi olacağını söylemektedirler. Ancak burada önemli olan doğru zamanda, doğru bilgiye ulaşabilmektir. Bu nedenle, önümüzdeki yıllarda, iletişim araçlarını kullanarak, seminer, konferans, sempozyum vb. toplantılar aracılığı ile halkın doğru bilgilendirilmesi gündeme gelecektir. Bunun yanı sıra, bilginin daha öznel ve daha karmaşık hale gelmesi, bilgiye mühendislik yöntemleriyle yaklaşmayı zorunlu kılacaktır. Özellikle, toplumun gündemine bazı konuların girmesi için çaba sarf eden dernek, vakıf vb. kamu yararı güden kuruluşlar, enformasyon mühendisliği mesleğine gereksinim duymaktadırlar. Enformasyon mühendisleri, uzmanları bir araya getirerek, en doğru bilgiyi topluma ulaştırırlar. İyi bir enformasyon mühendisi olabilmek için kişinin, organizasyon yeteneğine sahip olması, insanlarla rahat iletişim kurabilmesi, toplumun gündemini iyi bilmesi, değişik konulardan birinde uzman olması gerekmektedir. Enformasyon mühendisi olabilmek için, her hangi bir mühendislik eğitimi görmüş olmak yeterlidir. Enformasyon mühendisleri özellikle kamu yararına çalışan kuruluşlarda görev alır.

Ergonomi Mühendisliği

Ergonomi Mühendisliği Çağdaş üretim araçları, artık, kurum içi görsel düzenlemelerden, kullanılan araç-gerecin tasarımına, yerleşim alanlarını kullanım biçimine dek her şeyi yeniden gözden geçirip planlayan ve adına "Ergonomi" denen yeni bir bilim dalının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Özellikle ülkemizde pek fazla geçmişi olmayan ergonomi bilim dalı, dünyadaki gelişimine paralel olarak, Türkiye'de de bir mühendislik alanı olmaya başlayacaktır. Zira, klasik olarak ergonomi bilim dalının iş yerlerini sadece düzenleyen bir bilim olduğu anlayışı giderek yerini, çalışanların verimini ve kapasitesini arttırmayı amaçlayan çağdaş bir anlayışa terk etmektedir. Ergonomi mühendislerinin asıl görevi, çalışanların verimini arttırmak için ergonomik ortamı daha da geliştirmektir. Çalışma yerinin tasarımı ideal ölçülerde olsa da, zaman zaman iş veriminde görülen düşüşleri ortadan kaldırmaya yönelik çözümler üretmek gerekmektedir. Bu itibarla, işletmelerdeki iş akış ve çalışma sistemleri ne kadar iyi planlanırsa planlansın, ergonomi mühendisinin yaratıcı düzenlemeleri esas alınmalıdır. İyi bir ergonomi mühendisinin sorunlara pratik çözümler üretebilmesi, yaratıcı ve dinamik olması ve insan ilişkilerinde başarılı olması gerekmektedir. Ergonomi mühendisi olabilmek için, Ergonomi, Endüstri Mühendisliği ya da İşletme Mühendisliği eğitimi almış olmak gerekmektedir. Ergonomi Mühendisleri, finans kurumlarında ve endüstri kuruluşlarında çalışırlar.

Genetik Mühendisliği

Genetik Mühendisliği Teknolojinin gelişmesi yanında dünya nüfusunun da inanılmaz bir tempoda artması insanoğlunun karşısına yeni sorunlar çıkartmaktadır. İnsanları bu kadar büyük ve yoğun sorunlarla baş edebilmeleri için gerek bedensel, gerek zihinsel açıdan güçlü olmaları gerekmektedir. Genetik mühendisi, başta insan olmak üzere tüm canlıların fizyolojik, biyolojik ve zihinsel özelliklerini istenen ideal ölçülere ulaştırmak için genetik çalışmalar yaparlar. İyi bir genetik mühendisi olabilmek için, deney yapmaktan hoşlanmak, başarısızlıktan yılmayan sabırlı bir yapıya sahip olmak, ayrıntılara dikkat etmek, ekip çalışmasına yatkın olmak ve en önemlisi de yüksek bir mesleki ve insani sorumluluğıya sahip olmak gerekmektedir. Genetik mühendislerinin başta tıp olmak üzere Biyoloji, Ziraat Mühendisliği veya Kimya Mühendisliği alanlarından birinden yetişmeleri gerekmektedir.

Network Mühendisliği

Bilgisayarın hayatın her alanına girmesiyle birlikte, gerek ofis gerekse daha geniş bir fiziksel alan içinde, var olan bilgi kaynaklarının diğer sistemlerle uyumlu bir şekilde bütünleştirilmesi önem kazanmaya başlamıştır. Hedef, bilgisayar da üretilen bilginin ortak bir havuzda toplanarak daha rasyonel kullanılmasıdır. Buna ek olarak, ana elektronik gücün daha akılcı kullanılması esas sorunu oluşturacaktır. Maliyet unsurlarının en az düzeye indirilerek bilgiye daha ucuz ve yaygın şekilde ulaşılma istenmesi ve bilgi sistemleri arasındaki bağlantının kurulmasının zorunlu hale gelmesi Network mühendisine duyulan ihtiyacı arttıracaktır. Network mühendisi, bilgisayar ağırlıklı sistemler arasında, en uygun haberleşme yöntemini saptar(en uygun network ağını seçer), sistemi kurar ve işletimi açar. İyi bir network mühendisi olabilmek için karmaşık bir bütünü öğelerine ayırabilme gücüne (analizci kafa yapısına) ve yaratıcı bir kişiliğe sahip olmak gerekmektedir. Ayrıca network mühendisi, ekip çalışmasına yatkın ve insan ilişkilerinde başarılı olmalıdır. Network mühendislerinin, bilgisayar mühendisliği veya elektronik mühendisliği eğitimi görmüş olmaları gerekmektedir.

Otomasyon Mühendisliği

Dünyada yaşanan bütünleşme süreci sonunda, üretilen ürünler sadece o ülkede değil ,dünyanın her yerinde alıcı bulabilir hale gelmiştir. Kaliteli, ucuz ve standartları belli mal üreten işletmelerin rekabet gücü artmaktadır. Kaliteli ucuz ve bol miktarda üretim ise ancak otomasyonla mümkün olabilmektedir. Otomasyon, endüstride, yönetimde ve bilimsel çalışma alanlarında insan aracılığı olmadan, işlerin otomatik olarak yapılmasıdır. Otomasyon mühendisleri, fabrikadaki üretim işlerinin tümünün bilgisayarlar aracılığı ile yapılmasını sağlar ve üretimle ilgili sorunları çözerler. Ayrıca üretim sürecinde, insanların yerine çalıştırılan robotları programlarlar. Otomasyon mühendisi olmak isteyen bir kişi, mühendislik için gereken niteliklerden başka yaratıcılık ve analizi düşünme gücü gibi özelliklere üst düzeyde sahip olmalıdır. Bunun yanı sıra bilgisayar programlama dillerini ve üretim sürecinde yapılan işlemleri iyi bilmelidir. Otomasyon mühendisliği eğitimini doğrudan veren bir eğitim kurumu yoktur. Ancak bilgisayar ve elektronik mühendisleri uzmanlaşarak otomasyon mühendisi olabilirler. Otomasyon mühendisleri, fabrika ortamında çalışırlar.

Tasarım Mühendisliği

Uluslararası rekabete açılmayı hedefleyen tüm firmalar, özellikle Avrupa Birliği üyesi ülkelerle iş yapacak firmalar, artık dış ülkelere kalitesiz ürünler satamayacaklardır. Bu itibarla, tüm firmalar, gerek yurt dışında gerek yurt içinde yabancı ülkelerle yarışabilmek için kaliteli, ucuz ve çekici ürünler üretmelidirler. Dış pazarlarda Türk firmalarından talep edilen ürünlerin, rakip ülke firmalarının ürettiği ürünlerden daha cazip olması kaçınılmaz bir hale gelmiştir. Dolayısıyla, halen Türk firmalarının en fazla gereksinim duydukları tasarım konusu, önümüzdeki yıllarda önemini giderek daha da arttıracaktır. Tasarım mühendisi, çalıştığı firmanın ürünlerini, dış pazarların talebine göre yeniden tasarlayarak, firmasının dış pazarlarda rekabetçi çizgisini sürdürmesini sağlar. İyi bir tasarım mühendisi, öncelikle dış pazarları çok iyi takip etmelidir. Yabancı dil bilmeli ve yabancı ülkeler insanların kültür yapılarını ve tüketim alışkanlıklarını bilerek, ürünü ona göre şekillendirmelidir. Bunun için meraklı, araştırmacı ve yaratıcı bir kişi olmalıdır. Tüm mühendislik bilimlerinden mezun olanlar, tasarım mühendisi olarak uzmanlaşabilirler. Tasarım mühendisleri özellikle dış pazarlara dönük çalışan ihracatçı firmalarla çalışabilirler.

Tıp Mühendisliği

Teknoloji ve bilimin inanılmaz bir şekilde gelişmesi elbette ki beraberinde bir takım sorunları da getirmektedir. Yeni buluşlar, insanlara bir takım yararlar sağlarken, zaman zaman da insan sağlığını tehdit eder hale gelmektedir. Hatta bu gelişmelerin bir sonucu olarak ta pek çok yeni hastalık ortaya çıkmıştır. Örneğin, nükleer santraller ucuz ve çok miktarda enerji üretirken, buralarda meydana gelen nükleer sızıntılar, radyasyon sebebiyle insanların kanser olmalarına sebep olmaktadır. İnsanoğlu binlerce yıldır tanıdığı ve bildiği hemen hemen tüm hastalıklara çare bulabilmiştir. Ancak teknolojik gelişmelere bağlı olan hastalıkların teşhisi ve tedavisi yine teknolojinin gelişmesiyle mümkün olabilmektedir. Tıp mühendisi, hastalıkların teşhis ve tedavisine yardımcı olacak daha gelişmiş cihazları geliştirir.

Uluslararası İlişkiler

Bu programda dünya devletlerinin oluşturduğu uluslararası sistemin tarihi, geçirdiği evreler, sistemin siyasi, ekonomik ve hukuksal yapısı, işleyişi gibi konularda, Türkiye'nin bu sistem içinde yerine ve dış ilişkilerine özel ağırlık verilerek eğitim yapılır. Uluslararası ilişkiler programında uluslararası ilişkiler, Türk dış politikası, devletler hukuku, siyasi tarih, siyaset bilimi, toplumbilim, ekonomi gibi dersler okutulur. Bu bölüme girmek isteyenlerin düşüncelerini söz ve yazı ile en etkin biçimde iletebilen, tarih, sosyoloji, psikoloji, hukuk, ekonomi alanlarına ilgi duyan, en az bir yabancı dili iyi bilen, insan ilişkilerinde başarılı kimseler olmaları gerekir. Bu bölümde diploması alanına uzman yetiştirildiği düşünülürse, bu mesleğin üyesi olacak bir kimse için, temsil niteliğine ve genel kültüre sahip olma ve insan ilişkilerinde başarılı olma, aranan en önemli niteliklerdir. Uluslararası ilişkiler bölümünü bitirenler açılan sınavlarda başarı gösterirlerse diploması alanında çeşitli unvanlarla görev alabilir. Diplomat, devletin bir başka ülkede temsilcisi olup kendi ülkesi ile gönderildiği ülke arasındaki ilişkileri yürütür. Temsil görevini yürüttüğü ülkenin hükümeti ile kendi hükümeti arasındaki diplomatik ilişkileri düzenler. Mezunlar diğer siyaset bilimi mezunlarının çalıştıkları alanlarda, onların yaptıkları görevleri yapabilirler. Yerel ve uluslar arası bankalarda ticari işlemler yürütürler. Üniversitelerin bu bölümlerini bitirenlerin çalışabilecekleri alanlar oldukça çeşitlidir. En önemli çalışma alanları arasında, başta Dışişleri Bakanlığı olmak üzere Maliye ve Gümrük Bakanlığı, Kültür Bakanlığı ve Turizm Bakanlığı gibi devlet daireleri, özel şirketler ve çeşitli kitle haberleşme kuruluşları ve uluslararası bankalar sayılabilir.

Kamu Yönetimi

Kamu programının amacı devlet teşkilatının çeşitli kademelerinde sistemin ekonomik ve sosyal yönden gelişmesinden sorumlu elemanları yetiştirmek ve bu konuda araştırma yapmaktır. Kamu yönetimi programında siyaset ve sosyal bilimler, yönetim bilimleri, kentleşme ve çevre sorunları, siyasal teoriler, siyasal düşünceler tarihi, devlet olgusu ve kökeni, siyasal iktidar, siyasal rejimler, anayasa, hukuk gibi alanlara ilişkin dersler okutulmaktadır. Bu alanda çalışmak isteyenlerin üstün bir genel akademik yeteneğe sahip, düşüncelerini yazılı ya da sözlü olarak ifade edebilen, sosyoloji, psikoloji, mantık, felsefe ve tarihe meraklı ve bu alanlarda iyi yetişmiş kişiler olmaları gerekir. Ayrıca, halkla ve üst makamlarla devamlı etkileşim halinde çalışan yöneticilerin sağlam bir mantığa, inandırma gücüne, insan davranışlarının nedenlerini algılama yeteneklerine sahip olması beklenir. Üniversitelerin kamu yönetimini bitirenler çalıştıkları kurumda pozisyonlarına göre " Kaymakam ", " Müfettiş ", " Yönetici " gibi unvanlar alırlar. Devlet sektöründe çalışan kamu yöneticisi, hükümet tarafından, uygulanmak üzere gönderilen kanun ve emirlerin ilgili dairelere iletilmesini ve bunların uygulanmasına sağlar; yanlış ve eksik uygulama olup olmadığını denetler, halkın dilek ve şikayetlerini dinler, ilgili yerlere havale eder. Özellikle vali ve kaymakam gibi kamu yöneticileri, buldukları il veya ilçelerin güvenliğinden, ekonomik ve sosyal yönden gelişmelerinden sorumludurlar. Diğer resmi ve özel kuruluşların yönetim birimlerinde yönetici olarak çalışan mezunlar kanun ve yönetmeliklerin uygulamasını sağlar, bu konuda diğer personeli denetler, kısaca yönetim biliminin ilkelerini çalıştığı kurumda uygular. Kamu yönetimi mezunları başta İçişleri Bakanlığı olmak üzere bakanlıkların tümünde idari görevlerde çalışabilirler; özel sektörde yönetim mekanizmasının çeşitli kademelerinde görev alabilirler.

Hukuk

Hukuk programının amacı, toplumda bireylerin birbirleri ile ve devletle veya devletlerin birbirleriyle ilişkilerini düzenleyen yasaların uygulanması sırasında ortaya çıkacak anlaşmazlıkların çözümü konusunda çalışacak hukukçuları yetiştirmek ve bu alanda araştırma yapmaktır. Hukuk programında hukuk felsefesi ve sosyolojisi, Türk hukuk tarihi, anayasa hukuku, Roma özel hukuku, medeni hukuk, idare hukuku, devletler umumi hukuku, İslam hukuku, borçlar hukuku, ceza hukuku, ticaret hukuku ve vergi hukuku gibi meslek dersleri verilir. Hukuk fakültesinde başarılı olabilmek için öğrencinin lisede aldığı felsefe, mantık, sosyoloji, kompozisyon ve Türkçe derslerinde başarılı olması beklenir. Hukuk fakültesi mezunları hangi alanda çalışırlarsa çalışsınlar üstün bir akademik yeteneğe, ikna gücüne, sağlam bir mantık ve seziye sahip olmalıdırlar. Hukuk fakültesine girmek isteyenler hukukun, sorumluluğu çok fazla olan bir meslek alanı olduğunu, sürekli çalışma, okuma ve araştırma gerektirdiğini öncelikle kabul etmelidirler. Sabır ve anlayış da bu alanda başarı için gerekli niteliklerdir. Hukuk fakültesinde 4 yıllık lisans programını tamamlayanlar daha sonra yaptıkları stajın konusuna göre genellikle "Hakim", "Savcı" ve "Avukat" unvanları ile çalışmaktadırlar. Bir kısmı da "Danışman" olarak görev yapar. Hakim mahkemede, vatandaşlar arasında çıkan anlaşmazlıkların hukuk kuralları çerçevesinde çözülmesine çalışır. Hakim veya savcı olabilmek için bir hukuk fakültesini bitirdikten sonra mahkemelerde staj yapmak gereklidir. Hakim veya savcı olmak isteyen bir kimse hukuk fakültesini bitirdikten sonra Adalet Bakanlığına başvurur. İsteklilerin ihtiyaçtan fazla olması halinde stajyer atamalarında hukuk diplomasının derecesine bakılır. Aynı dereceye sahip olanlar arasında önce başvuranlar sonrakilere, doktora yapmış olanlar hepsine tercih edilir. Stajyerlik dönemini bitirenlerin atanacakları yer kura ile belirlenir. Hakimlere ve savcılara, kendi yasaları hükümlerince bazı maddi ayrıcalıklar tanınmıştır. Bu ayrıcalıklar, iki yılda bir ilerleme (diğer memurlar 3 yılda bir derece ilerlemesi yapar), maaşlarının yarısından fazlası kadar tazminattır. Hakimlerin, görevleri gereği, siyasal etkilerden uzak tutulmaları ve kendilerini güvenlikte hissetmeleri için bazı önlemler alınmıştır. Sözgelisi, kendileri istemedikçe, hastalık veya yüz kızartıcı bir suç işlemiş olma durumları dışında, Anayasa' da gösterilen yaştan önce işten çıkarılamazlar, emekliye ayrılamazlar. Avukatlık genellikle serbest yürütülen bir meslektir. Avukatlar insanların hukuki sorunlarıyla uğraşırlar. Avukat kendisine başvuranın şikayetini dinler, gerekirse davanın açılması için yol gösterir, savunmayı hazırlar ve mahkemede yargıca yazılı ya da sözlü olarak sunar, davayı kovuşturur, gerekirse olay yerine gidip keşif yapan mahkeme heyetine katılır. Avukat olmak isteyen bir kimsenin hukuk fakültesini bitirdikten sonra bir yıl staj yapması gerekir. Staj süresinin yarısı mahkemelerde, yarısı tecrübeli bir avukatın yanında geçer. Eğitimini başarı ile tamamlayan bir avukat bir yazıhane açarak dava kabul etmeye başlayabilir. Bazı avukatlar kamu kuruluşlarında ve özel kuruluşlarda avukat veya hukuk müşaviri olarak görev alırlar. Her avukat, avukatlık mesleğini yürütmek için meslek üyelerinin çalışmalarını denetleyen bir kuruluş olan Türkiye Barolar Birliğine kaydolmak zorundadır. Avukatlık mesleğinde iş bulma olanağı; bulunulan bölgenin ekonomik ve toplumsal koşullarına ve avukatın yeteneklerine bağlıdır. Bunun dışında, hukuk fakültesini bitirenler hukuk danışmanlığı, müfettişlik, hariciye meslek memurluğu gibi mesleklerde de iş bulabilmektedirler.

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri

Çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri programında işçi-işveren ilişkileri, sosyal güvenlik, endüstriyel demokrasi, servet ve gelir politikası, uluslararası planda sosyal politika konularında eğitim yapılır. Üniversitelerin bu programında hukuk, ekonomi, maliye, işletmecilik ve yönetim bilimlerine ilişkin derslerle matematik, sosyal düşünceler ve sosyal politika tarihi, sosyal politika, çalışma ekonomisi, sendikacılık, sosyal güvenlik, endüstriyel demokrasi, gelir ve servet dağılımı, ücretler, kentleşme ve konut politikası, Türkiye ekonomisi ve sosyal yapısı, kooperatifçilik, çalışma sosyolojisi ve psikolojisi, istatistik gibi dersler okutulur. Bu alanda öğrenim yapmak isteyenlerin ekonomi ve sosyolojiye karşı ilgili, üstün akademik yeteneğe ve ikna gücüne sahip ve insanlarla iyi ilişkiler kurabilen kimseler beklenir. Çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri programını bitirenler "Çalışma Ekonomisti" unvanı ile iş piyasası, sosyal sigorta, iş mevzuatı, toplu sözleşme ve sendikacılık konularında araştırma ve incelemeler yaparak, öneriler geliştirirler. Çalışma ekonomistleri ayrıca, devletin genel sosyal politikası ile sosyal güvenlik ve endüstri ilişkileri politikasının planlanma, düzenlenme ve geliştirilmesinde; ilgili bakanlık ve kamu kuruluşlarında, sosyal işlerin düzenlenme ve yürütülmesinde; kamu iktisadi teşebbüsleri ve özel sektör işletmelerinin çalışma, işçi-işveren ilişkileri ile diğer sosyal işlerinin düzenlenmesi ve yönetiminde de etkili bir rol oynarlar. Bu alanda öğrenim görenler, DPT'de, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının yurtdışı ve yurtiçi ünitelerinde, SSK, Bağkur, T.C. Emekli Sandığı gibi sosyal güvenlik kurumlarında, müfettiş veya uzman olarak kamu iktisadi teşebbüsleri ve özel işletmelerin endüstriyel ilişkiler ve sosyal işler bölümlerinin yöneticilik ve danışmanlık hizmetlerinde çalışabilirler. Çalışma ekonomistlerinin önemli bir çalışma alanı ise sendikalarda danışmanlıktır. Çalışma ekonomistleri ayrıca kamu yönetimi, iktisat ve işletme bölümleri mezunlarının çalışabilecekleri öteki alanlarda da görev alabilirler. Özel sektörde ilerleme kişisel yeteneğe ve yabancı dil bilmeye bağlıdır.

Psikoloji

Psikoloji bölümü, insan davranışlarının gözlem ve deney yöntemlerini kullanarak bilimsel bir biçimde incelenmesi ve nedenlerinin ortaya çıkarılması konularında eğitim ve araştırma yapar. Psikoloji, kuramsal ve uygulamalı psikoloji adı altında iki dala ayrılır. Kuramsal Psikoloji: Bu dal, öğrenme, düşünme, güdülenme gibi psikolojik süreçlerle ilgilidir. İnsan ve hayvanlar üzerinde laboratuvarında deneyler yaparak psikolojik olayları inceleyen "Deneysel Psikoloji", davranışların fizyolojik temellerini araştıran "Fizyolojik Psikoloji", toplum tarafından etkilenen insan davranışlarını inceleyen "Sosyal Psikoloji", insanda düşünme, öğrenme, duyu ve heyecan gibi psikolojik süreçlerin gelişimini inceleyen "Gelişim Psikolojisi" ve normal dışı davranışları inceleyen "Anormaller Psikolojisi" kuramsal psikoloji grubuna girer. Uygulamalı Psikoloji: Kuramsal psikolojinin verileri günlük yaşamda insan davranışları ile ilgili sorunları gidermede kullanılır. İleri derecede uyum bozukluğu gösteren kimselerin davranışlarının nedenlerini ve tedavi yöntemlerini inceleyen "Klinik Psikoloji"; endüstride üretimi artırmak için en uygun elemanların seçimini ve çalışma ortamında olumlu ilişkiler kurulmasını sağlayan, tüketicinin isteklerini saptayan "Endüstri Psikolojisi"; hafif uyum sorunları olan kimselere yardım yollarını araştıran "Danışma Psikolojisi"; okulda öğrenme sürecini ve öğrencilerin başarısızlık sorunlarını inceleyen "Okul Psikolojisi" uygulamalı psikolojinin başlıca alanlarıdır. Psikoloji programında temel felsefe, mantık, istatistik ve sosyoloji gibi temel konularda verilen dersler ile psikolojiye giriş, öğrenme psikolojisi, deneysel psikoloji, çağdaş psikoloji akımları, gelişim psikolojisi (çocukluk, gençlik, yetişkinlik, yaşlılık), fizyolojik psikoloji, psikolojik testler, zekâ-kişilik psikolojisi, anormal davranış psikolojisi gibi alan dersleri verilmektedir. Ayrıca uygulamalı dersler laboratuvarlarda ve sahada sürdürülür. Psikoloji eğitimi görmek isteyen bir öğrencinin normalin üzerinde akademik yeteneğe sahip olması, psikoloji yanında felsefe, sosyoloji ve matematiğe ilgi duyması, ayrıca insanları anlamaya istekli, bilimsel merakı olan bir kimse olması gerekir. Psikoloji bölümünü bitirenler "Psikolog" unvanı ile görev almaktadırlar. Psikologlar genellikle uygulama alanında çalışırlar. Bir psikolog, çalıştığı kurumun niteliğine göre, ilgilendiği bireylere test, envanter gibi psikolojik ölçme araçları uygular, bireylerle görüşme yapar, sorunlarını anlamaya ve uygun çözümler bulunmasına yardımcı olmaya çalışır. Araştırma ve eğitim alanında çalışanlar gerekli ölçme araçlarını ve insan davranışlarını değiştirme yöntemlerini geliştirirler. Bugün ülkemizde psikologlar Sağlık Bakanlığına ve üniversitelere bağlı ruh ve sinir hastanelerinde, ruh sağlığı merkezlerinde, kreş ve çocuk bakımevlerinde, huzurevlerinde, çocuk ıslahevleri ve cezaevlerinde psikolog; rehberlik ve araştırma merkezlerinde okul psikoloğu olarak görev almaktadırlar. Halen psikologlar için özel ya da resmi endüstri kuruluşlarında çalışma olanağı sınırlıdır. Ancak endüstri geliştikçe ve iyi eleman yetiştikçe bu alanlarda da psikologların iş bulma olanaklarının artacağı söylenebilir. Son zamanlarda bazı psikologların özel olarak işyeri açtıkları da gözlenmektedir. Psikoloji bölümünü bitiren bir kimse, eğitimi sırasında felsefe, sosyoloji gibi alanlarda yeterli düzeyde eğitim görmüş olmak ve öğretmenlik sertifikası almak koşulu ile orta dereceli okullarda felsefe grubu öğretmeni olarak görev alabilir. Halen rehberlik ve araştırma merkezlerinde okul psikologlarına ve kliniklerde psikologlara gereksinme duyulmaktadır. Mevcut ve açılmakta olan üniversitelerin de psikoloji alanında öğretim elemanlarına gereksinimleri artmaktadır. Bir psikoloji mezununun doyurucu bir iş bulabilmesi için psikolojinin belli bir dalında lisansüstü eğitim görmesi gereklidir.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma

Rehberlik ve psikolojik danışma programlarının amacı, bireylerin gelişimlerini ve çevrelerine uyumlarını güçleştiren faktörleri ortadan kaldırarak, onlara en üst düzeyde gelişme ortamı sağlama; gizil güçlerini geliştirebilecekleri eğitim programlarına ve mesleklere yönelmelerine yardımcı olma konusunda çalışacak elemanları yetiştirmek ve bu alanda eğitim yapmaktır. Rehberlik ve psikolojik danışma programlarında eğitime giriş, eğitim sosyolojisi, eğitim felsefesi, eğitim tarihi, istatistik ve araştırma gibi temel dersler yanında, öğrenme psikolojisi, çocukluk, gençlik psikolojisi, sosyal psikoloji, ölçme ve değerlendirme, psikometri, ruh sağlığı, rehberlik, psikolojik danışma mesleki rehberlik, özel eğitim programları, uyumsuz çocukların eğitimi, zihin özürlü çocukların eğitimi, davranış bozuklukları, klinik psikolojisi, kişilik psikolojisi, danışma kuramları gibi alan dersleri okutulmakta ve uygulamalar yaptırılmaktadır. Rehberlik ve psikolojik danışma programına girmek isteyen bir kimsenin normalin üzerinde bir genel akademik yeteneğe sahip, sosyal bilimlere, özellikle psikolojiye ilgili ve bu alanda yetmişmiş, hoşgörülü sahibi, sabırlı, insanlara içten sevgi ve saygı duyan, dinlemesini bilen, kendinden hoşnut, başkalarını oldukları gibi kabul edebilen bir kimse olmalıdır. İnsanlara yardım etmekten hoşlanan bir kimse için rehberlik, doyum sağlayıcı bir çalışma alanı olabilir. Rehberlik ve psikolojik danışma programı bitirenler okullarda Rehberlik ve Araştırma Merkezinde ve dershanelerde "Rehberlik Öğretmeni" olarak görev alırlar. Rehberlik öğretmeni başarısız veya uyum güçlüğü gösteren öğrencilerle veya onların aileleri ile görüşür; onların davranışlarını gözlemler, testler uygular ve sorunların kaynağını ortaya çıkarmaya çalışır, tüm öğrencilerin, yetenek ve ilgilerine uygun programlara yönelmelerine ve sağlıklı bir kişilik geliştirmelerine yardımcı olur; bunun için bireylere bireysel olarak veya gruplar halinde psikolojik danışma ve rehberlik hizmeti verir, ailelere çocuk eğitimi konusunda danışmanlık yapar, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencileri ilgili kurumlara havale eder. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık programını bitirenler resmi ve özel okullarda, özel dershanelerde, rehberlik ve araştırma merkezlerinde görev alabilirler. Sekiz yıllık eğitim uygulamasından sonra okullarda rehber öğretmenlere duyulan gereksinme artmıştır. Ayrıca bu alanda eğitim görenler özel sektörde, insan kaynakları birimlerinde görev alabilmektedirler.

Halkla İlişkiler ve Tanıtım

Halkla İlişkiler ve Tanıtım programının amacı, gerek kamu, gerekse özel sektör kuruluşlarının halkla ilişkiler, reklam ve tanıtım birimlerinde çalışacak nitelikli elemanları yetiştirmek ve bu alanda araştırma yapmaktır. Halkla ilişkiler programının 4 yıllık eğitim süresinin ilk iki yılında sosyoloji, psikoloji, siyaset bilimleri, ekonomi, hukuk ve istatistik gibi temel dersler okutulmaktadır. Daha sonraki yıllarda reklamcılık, fotoğrafçılık, iletişim vb. konularda eğitim yapılmaktadır. Halkla ilişkiler ve tanıtım programına girmek isteyen bir kimsenin sosyal bilimlere ilgili ve bu alanda başarılı, normalin üzerinde bir sözel yeteneğe ve ikna gücüne sahip, girişken, insanlarla etkileşimde bulunmaktan hoşlanan, çevredeki kaynakları seferber edebilen, yaratıcı bir kişi olması gerekir. Halkla ilişkiler programını bitirenler çeşitli kurumlarda "Halkla İlişkiler ve Tanıtım Elemanı" olarak görev alırlar. Halkla ilişkiler ve tanıtım alanında yetişenler resmi ve özel kuruluşların tanıtım birimlerinde, reklam ve kamuoyu araştırmaları ile ilgili kuruluşlarda görev alabilirler.

Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik

Turizm işletmeciliği ve otelcilik programının amacı, çağdaş turizm anlayışına uygun olarak, müşterinin her türlü ihtiyacını karşılamak üzere çok çeşitli hizmetleri veren modern otel, lokanta vb. turistik yerleri yönetecek personeli yetiştirmektir. Turizm işletmeciliği ve otelcilik programında ilk yılda temel matematik, hukuk, ekonomi, istatistik, muhasebe dersleri verilir. Daha sonraki yıllarda Türkçe, turizm işletmeleri ve yönetimi, pazarlama, konaklama tesisleri ve muhasebesi, personel yönetimi, turizm pazarlaması, iş hukuku, Türkiye'nin turizm coğrafyası, halkla ilişkiler ve yabancı dil gibi zorunlu derslerin yanında, ikinci bir yabancı dilin de yer aldığı seçmeli dersler verilmektedir. Eğitim kuramsal ve uygulamalı olarak sürdürülmektedir. Turizm ve otelcilik sektöründe çalışmak isteyenlerin dinamik ve sosyal yönleri kuvvetli insanlar olmaları gerekir. İnsanlarla iyi iletişim kurabilmek, müşterilerle etkileşimi sürekli olan bir meslek için çok önemlidir. Kendine güvenen, güçlükler karşısında şaşırmayan, çabuk ve doğru karar verebilen, sabır, nezaket ve anlayış vb. özelliklere sahip insanlar bu meslekte başarılı olabilirler. Bu programı bitirenler "Turizm Yöneticisi" olarak, çeşitli tesislerde, değişik düzeylerde görev alırlar. Bu görevlerde başarılı oldukça üst kademelere yükselirler. Turizm işletmecisi unvanı ile otel yöneticisi olarak çalışan turizm yöneticisi otele gelen müşterilere sadece geceyi geçirecekleri bir oda sağlamaktan değil, aynı zamanda onların yiyecek içecekleri ve eğlenmeleri için gereken koşulları hazırlamaktan da sorumludur. Bugün büyük oteller bir barınak olmanın ötesinde, giderek çok çeşitli sosyal etkinliklerin (nişan, düğün, kongre, konferans, seminer vb.) yapıldığı yerler haline gelmektedir. Otel yöneticisi çeşitli beğenileri olan müşterilere çeşitli hizmetler veren bir otelin işleyişinden sorumludur. Otel, motel, lokanta vb. turizm tesislerinin yöneticisi, otelin çeşitli hizmet birimlerinde (resepsiyon, restoran, santral, oda servisi, alım-satım vb.) sorumlu kişileri görevlendirir ve bunların çalışmalarını denetler; müşteriye verilecek hizmetlerin çeşidini ve ödenecek ücreti saptar. Hizmetlerin sunulmasında çıkan sorunları çözmek, müşterilerin şikayetlerini dinleyip, giderici önlemler almak otel yöneticisinin başlıca görevlerindedir. Turizm

işletmeciliği ve otelcilik mezunları daha çok otellerde ve turizm sektöründe çalışırlar. Teknolojinin ilerlemesi insanların boş zamanlarının ve ulaşım olanaklarının artmasına yol açmıştır. Bu da insanlarda çeşitli bölgeleri ve ülkeleri gezip görme isteği uyandırmaktadır. Yurtiçinde çeşitli amaçlarla seyahat eden insanların sayısının artması yanında, özellikle yurtdışından birçok insan gezip görme amacı ile ülkemize gelmektedir. Turist sayısındaki bu hızlı artış ülkemizde çok sayıda otel ve motel yapılmasına yol açmış, otelcilik de kendine özgü eğitimi olan bir uzmanlık alanı haline gelmiştir. Önümüzdeki yıllarda turizm alanındaki gelişmenin devam edeceği ve bu alanda iyi yetişmiş kimselerin iş bulma sorunu olmayacağı söylenebilir. Kişisel yetenek ve yabancı dil meslekte başarılı olmaya ve ilerlemeye olanak vermektedir.

Mürtercim Tercümanlık

Mürtercim Tercümanlık programı İngilizce yazılmış bir metnin başka bir dile yazılı olarak nasıl çevrileceği (mürtercim) ve İngilizce'deki bir konuşmanın başka bir dile nasıl çevrileceği (tercümanlık) konularında eğitim yapar. Dil ve edebiyat başlığı altında toplayabileceğimiz Türk Dili ve Edebiyatı, Doğu Dilleri ve Edebiyatları, Batı Dilleri ve Edebiyatları, Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri ve Mürtercim Tercümanlık gibi programlarda başarılı olabilmek için genel akademik yeteneğin yanı sıra sözel yetenek, güçlü bir bellek ve dikkate sahip olmak gereklidir. Ayrıca, dil ve edebiyat konularında özellikle eskiçağ dilleri ve kültürleri ve dilbilim alanlarında eğitim görmek isteyenlerin bilimsel merakla sahip olmaları, eski eserleri araştırmaya ilgi duymaları beklenir. Sümeroloji ve Hititoloji gibi programlar eski uygarlıklara merak duyanların ilgisini çekebilir. Mürtercim tercümanlık programına gireceklerin ise zengin bir genel kültür yanında gramer ve kompozisyonda başarılı ve geniş bir sözcük dağarcığına sahip olmaları gerekir. Özellikle tercümanlık çeşitli tipte insan tanıma olanağı verdiği için, hareketli bir çalışma ortamından ve sosyal ilişkilerden zevk alanlar için önerilebilir. Bu programlarda dersler genellikle kuramsal olarak sürdürülmekte, öğrenciler fakülte kütüphanelerinde araştırma yapmakta, gerektiğinde fakültenin dil laboratuvarlarından yararlanmaktadırlar. Dil ve edebiyat başlığı altında toplanan bu programlardan mezun olanlar değişik unvanlarla çalışırlar. Dilbilimci olarak çalışmak isteyenler, bir dilin yapısını, kaynağını, başka dillerle ilişkisini araştırır; fonetik, anlam, gramer ilkelerini uygulayarak herhangi bir dilin gelişmesini inceler; tek sözcüklerin, birleşik sözcüklerin, eklerin, takıların kaynakları, gelişmeleri, anlam değişimleri üzerinde çalışır, dil sistemleri geliştirirler; bir dil için sözcüklerin çeşitli kullanışlarına göre anlamlarını açıklayan sözlükler hazırlarlar. Bu kimseler genellikle üniversitelerde görev alırlar. Türk Dili ve Edebiyatı bölümü mezunları kütüphanelerde, arşivlerde, Kültür Bakanlığında, TRT Kurumunda görev alabilirler, yükseköğretim kurumlarında "Okutman" olarak çalışabilirler. Öğretmenlik sertifikası olanlar orta dereceli okullarda "Öğretmen" olabilirler. Özel yetenekleri olanlar gazete ve dergilerde "Yazarlık", "Editörlük" yapabilirler. Latin Dili ve Edebiyatı ile Yunan Dili ve Edebiyatı mezunları müzelerde, epigrafi (yazıt bilim) alanında, kültür ve turizm faaliyetleri ile ilgili alanlarda, arşivlerde, eski belgelerin tercüme işlerinde çalışabilirler. Ancak epigrafi ve arşiv alanında uzman olmak için yurt dışında bir kaç yıllık eğitim görmek gerekmektedir. Tercümanın işi iki türdür. Birincisi "eşzamanlı tercüme" olup bir dilde konuşulanları, konuşma devam ederken, aynı zamanda başka bir dile çevirir. Bu tip tercüme uluslararası konferanslarda çok gereklidir. Elektronik araçların gelişmesi ile bu alanda da ilerlemeler olmuştur. Tercüman, konferans salonunun arkasında bir kabinde oturur ve kulaklık ile konuşmacının söylediklerini dinlerken aynı anda mikrofona, konuşulanların tercümesini söyler. Dinleyiciler de bunu kulaklıkları ile dinlerler. Eşzamanlı tercümede, tercüman konuşmacıyı çok dikkatle dinlemek, onun jest ve mimiklerini izlemek zorundadır. Bu da çok iyi bir lisan bilgisini, dikkatli ve sabırlı olmayı gerektirir. İkinci tür tercümede, konuşmasını bitirdikten sonra tercüman söylenenleri çevirir. Bu tür tercümede her cümle iki defa söylendiğinden zaman alıcıdır. Bu tercümede de tercüman konuşmacının söylediklerini hatırdan tutmak ve konuşmayı değiştirmeden çevirmek zorundadır. Mürtercim ise bir dille yazılmış bir metni başka bir dile (Türkçeye) çevirir. Eskiçağ dilleri ve kültürleri programları mezunları genellikle yükseköğretim kurumlarında bilimsel araştırmalar yapabilirler. Sümeroloji mezunları müze arşivlerinde çivi yazısı uzmanı olarak görev alabilirler. Doğu Dilleri ve Edebiyatı mezunları Sanayi ve Ticaret Bakanlığında, TRT Kurumunda, elçiliklerde, ithalat ve ihracat şirketlerinde görev alabilirler. Arap Dili ve Edebiyatı programını bitirenler Diyanet İşleri Başkanlığında çalışabilecekleri gibi orta dereceli okullarda öğretmenlik yapabilirler. İtalyan dili ve edebiyatı programından mezunlar, İtalyan Lisesi'nde ve konservatuvarlarda öğretmenlik yapabilirler. Batı dilleri bölümlerini bitirenler yabancı dilde ya da Türkçe eğitim yapan orta dereceli okullarda yabancı dil öğretmeni veya yükseköğretim kurumlarında okutman olarak görev alabilirler. Öğretmen olmak isteyen kimseler için bu bölümlerde dil eğitimi konusunda ayrı ders programları düzenlenmiştir. Batı dilleri programından mezun olanlar TRT Kurumunda, Dış İşleri Bakanlığında, elçiliklerde, Sanayi ve Ticaret Bakanlığında, turizm acentalarında ve ticari şirketlerde mürtercim-tercüman olarak çalışabilirler. Batı ve doğu dilleri ve edebiyatları programını bitirenlerin iş bulma olanakları, dilini öğrendikleri ülke ile ülkemiz arasındaki kültürel ve ticari ilişkilere bağlı olarak değişmektedir. Genel olarak mezunlar Sanayi ve Ticaret Bakanlığında, elçiliklerde iş bulma olanağına sahiptirler.